O'ZBEKISTONDA INTENSIVE OLMA BOG'LARINI AFZAKIGI VA XUSUSIYATLARI

Raximov Dilyorbek Rafiqovich
Andijon qishloq xo'jaligi va agrotexnologiyalari insituti " intensive sabzavotchilik bog'dorchilik uzumchilik va issiqxona xo'jaliklari" kafedrasi magistri

Annotatsiya: Bugungi kunda O'zbekiston hududida olma navini 100 dan ziyod navlari yetishtirilmoqda. Dunyo bo'yicha esa bu ko'rsatkich 60 mingadan ko'p. Olma mevasida inson organizimi uchun kerakli bo'lga juda ko'p moddalar mavjud . Xatto tabobat otasi hisoblanmish Abu Ali ibn Sino ham o'zining "Tib qonunlari" kitobida ham olma mevasiga alohida urg'u berib ketgan.Shuning uchun bugunlik kunda yurtimiz hududida intensiv olma bog'lari ko'paymoqda.

Kalit so'zlar: olma,intensive,nav bog'lar.

Azaldan Ozbekiston hududida yetishtirilgan mevalar shirin bo'lgan. Bugungi kunda mevalarni hosildorligini oshirish maqsadida olimlarimiz tomonidan izlanishlar olib borilmoqda.Bu yil intensiv olma bog'lariga e'tibor juda kotta.Olma mevasini hosildorligini oshirish uchun yozda va kuzda shoxlsrini kedib ishlov berish lozim.

Intensiv bog‘larning afzalligi: Zamonaviy intensiv mevali bog‘lar ancha mahsuldor bo‘lib, ularni asosiy so‘ruvchi ildiz tizimi yuza joylashgan bo‘ladi. Shuning uchun ular tuproqning yuza qismidagi unumdorligiga ancha talabchan.Bu bog‘larda mineral o‘g‘itlarning sarf me’yori ancha yuqori bo‘lib, bog‘ning hosildorligiga uzviy bog‘liqdir.Past bo‘yli payvandtaglarda yetishtirilgan bog‘larda asosan tomchilatib sug‘orish tizimi qo‘llanilmoqda. Bunday sug‘orishda o‘g‘itlarning o‘zlashtirish samaradorligi ortibgina qolmay, ularni tejab qolish imkoni ham mavjud.Odatiy bog‘larda azot va fosfor o‘g‘itlari ikkiga bo‘lib beriladi. Tomchilatib sug‘oriladigan bog‘larda o‘g‘itlarni bir necha marotaba maydalab, daraxtlarni o‘sishi va rivojlanishiga qarab, 2-3-4 va hokazoga bo‘lib berish mumkin.Bu jarayon qo‘shimcha xarajatni talab etmaydi, samarasi esa juda baland.[1:1]

Qo‘llanma bog‘ning ilk yillaridan qanday qilib olma daraxtlarida mevali novdalarni va shox-shabbani shakllantirish, yuqori hosildorlikka erishish, sifatli va mo‘l meva yetishtirish mavzularini keng yoritib beradi. Jumladan, dunyoda eng keng yetishtiriladigan va sevib iste’mol qilinadigan hamda O‘zbekistonda ham yetishtirilishi ommalashib borayotgan Fuji (Fuji apple variety) navi haqida to‘liq ma’lumotlar berilgan.Qo‘llanmadagi ma’lumotlarning ko‘p qismi urug‘li meva daraxtlari fiziologiyasidan olingan. Bog‘da qo‘llaniladigan agrotexnik tadbirlar urug‘li va danakli mevalarga ham taalluqli hisoblanadi. Ushbu tadbirlarni bog‘da muvaffaqiyatli qo‘llash uchun urug‘li mevalarning o‘sishi va meva tugish xususiyatlarini yaxshi tushunish talab etiladi. Meva yetishtirishning kaliti bu - mevali daraxt o‘sishi va hosil tugishi o‘rtasidagi muvozanatni to‘g‘ri boshqarishdir.Ushbu qo‘llanma intensiv olma bog‘i va umuman, olma yetishtirish bilan shug‘ullanuvchi agronom, shuningdek bog‘bonlar uchun mo‘ljallangan.[2:2]

Super intensiv bog' - olma uchun haqiqiy shahar. Bog'ni ekish tuproqni tahlil qilish bilan boshlanadi. Tuproq namunalari 2-2,5 metr chuqurlikdan olinadi. Bu yaxshi, ko'p va bir joyda bo'lishi kerak. Shuningdek, yaqin atrofda suv manbai bo'lishi kerak. Keyinchalik, tuproqni tayyorlash: bog'da namlikni teng taqsimlash uchun relyefni rejalashtirish va shakllantirish.Mitti ildizpoyalarni ishonchli qo'llab-quvvatlash uchun 0,8 m chuqurlikda qo'llab-quvvatlovchi tuzilmalarni - panjaralarni o'rnatish. Har bir qatordagi beton ustunlar orasiga bir necha joylarda

mo‘rt daraxtlarni bog‘lash uchun po‘lat kabellar tortilgan. Bunday daraxtlar o'z hosilini mustaqil ravishda saqlab tura olmaydi.[3:3]

Foydalanilgan adabiyotlar:

1..H.H Qo’shiyev, F. Sh Ergasheva, ‘’Anorchilik’’ oliy ta’lim muassasalari bakalavriyat bosqichi 5410200- Anorchilik ta’lim yo’nalishi talabalari uchun darslik , Guliston 2021.

2.https://daryo.uz/2022/07/26/ozbekistonda-olma-va-intensiv-boglar-afzalligi-xususiyatlari

3.https://asaxiy.uz/uz/product/sh-abrorov-sh-hasanov-intensiv-olma-etishtirish

4.https://hiddenshell.ru/uz/intensivnyi-sad-yablonya-intensivnoe-sadovodstvo-tehnologiya-zakladki/

WORDLY KNOWLEDGE